

Komunikat Jury konkursu: „Obcy wśród swoich — doświadczenie XX wieku”

Temat szóstego konkursu w programie „Historia Bliska”, adresowanym do młodzieży szkół średnich i gimnazjów, brzmiał: **„Obcy wśród swoich — doświadczenie XX wieku”**. Konkurs ten został ogłoszony przez Fundację im. Stefana Batorego i Ośrodek KARTA w czerwcu 2001.

Temat okazał się trudny, ale dla wielu uczestników — co podkreślano — w autorskich komentarzach — bardzo interesujący. Nadesłano 473 prace (231 zespołowych i 242 indywidualne) w sumie autorstwa 890 uczniów — z 288 szkół, z 165 miejscowości całej Polski. Ponad 25% prac nadesłano z gimnazjów.

Plon konkursu przyniósł bogatą panoramę „obcości”. Nie tylko w obszarze narodowym, religijnym czy kulturowym — czego głównie oczekiwali organizatorzy — ale także społecznym i psychologicznym. Jeśli prace takie spełniały inne założenia konkursu, uznawano je za realizujące temat. Z kolei prace nawet wybitne, ale opisujące po prostu „inność” jako taką, nie otrzymały nagród, mogły być co najwyżej nominowane do wyróżnień. Prace gimnazjalistów oceniane były według takich samych kryteriów, jak prace uczniów szkół średnich, z uwzględnieniem możliwości wynikających z wieku autorów, jakkolwiek bez stosowania specjalnej taryfy ulgowej.

Przedstawiano obcość wśród Niemców, Rosjan czy Kazachów; obcość Romów, Żydów, Białorusinów, Ukraińców, Ormian, Tatarów; obcość prawosławnych, protestantów, Świadków Jehowy, staroobrzędowców, a także bezdomnych, niewidomych, niepełnosprawnych, ludzi starych, umierających, członków subkultur młodzieżowych, homoseksualistów, więźniów, internowanych, komunistów wśród „solidarnościowców” i odwrotnie, artystów, repatriantów, robotników przymusowych, emigrantów i reemigrantów, uciekinierów czasu wojny, także wojen najnowszych... W istocie cały XX wiek różnorodnych doświadczeń.

Niekiedy tendencyjnie zakładano, że każda odmienność musi oznaczać wyobcowanie, a każdy człowiek kiedyś, gdzieś musi być obcy — na szczęście pogłębione badanie tematu przynosiło odpowiedź negatywną. Często próbowano pokazywać w jednej pracy różne rodzaje obcości, podejmowano ogólne rozważania o tolerancji i ksenofobii, występowało przeciwko podziałom na swoich i obcych; traktowano temat z punktu widzenia historycznego, socjologicznego, psychologicznego. Wiele prac dowodzi wielkiego emocjonalnego zaangażowania autorów.

Wykorzystywano różne metody badawcze i różnorodne formy prezentacji efektów pracy.

Nazbyt często stosowano metodę badań ankietowych czy sondaży ulicznych. W wielu pracach w sposób nieumiejętny posłużono się techniką filmu. Rzadko natomiast epatowano techniką komputerową czy wybujałymi formami plastycznymi.

Jury pragnie podkreślić, że poziom konkursu był wyjątkowo wysoki, a konkurencja w nim — bardzo ostra. Uzyskanie nominacji było w tym roku trudniejsze, niż w poprzednich konkursach „Historii Bliskiej”.

Dwuetapowe Jury (poprzedzone pracą Jury Pomocniczego) nominowało prace do nagród i wyróżnień.

Jury Nominujące stanowili: Barbara Engelking-Boni (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Hanna Palska (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN), Jerzy Kochanowski (Wydział Historyczny UW, Niemiecki Instytut Historyczny), Marcin Zaremba (Wydział Historyczny UW, Instytut Studiów Politycznych PAN).

O ostatecznej nominacji 74 prac i podziale nagród zdecydowało Jury Finałowe, w składzie: Anna Radziwiłł, Hanna Świda-Ziemba, Władysław Bartoszewski, Zbigniew Gluza i Tomasz Szarota. Przyznano 15 nagród zespołowych i 4 indywidualne I, II i III stopnia, 34 wyróżnienia zespołowe i 21 indywidualnych I i II stopnia. Przyznano także dodatkowo 37 wyróżnień książkowych.

W sumie nagrodzono 245 uczniów (w tym 81 — książkami, wysłanymi pocztą). Przyznano również 12 nagród dla nauczycieli-opiekunów prac, a także wyróżnienia dla pozostałych opiekunów prac nominowanych — wyróżnionych i nagrodzonych.

Jury przyznało następujące nagrody i wyróżnienia:

Nagrody I

zespółowa (2600 zł)

Michał Penkala, Filip Gruszczyński z XIII Liceum Ogólnokształcącego (LO) w Szczecinie za pracę *Polska — ojczyzna czy obczyzna?* — wnikliwy obraz repatriacji, aklimatyzacji i życia Polaków z Kazachstanu w województwie zachodniopomorskim po roku 1989 (opiekun Maciej Kopeć)

Anna Sumlińska, Iwona Maliszewska, Katarzyna Kwiecińska, Małgorzata Mikołajczyk, Jakub Mrozowski, Tomasz Pieniak z LO im. Norwida w Wyszku za film wideo będący próbą odtworzenia historii Żydów w Wyszku w XX wieku oraz nazwania istoty stosunków polsko-żydowskich (Michał Czajka)

indywidualna (2100 zł)

Dawid Jóźwicki z Klasy Autorskiej w Gliwicach za pracę *W poszukiwaniu tożsamości Górnego Śląska* — cztery niezwykle biografie z polsko-niemieckiego pogranicza (Grzegorz Szynkler)

II nagrody

zespołowe (2000 zł)

Ewelina Cimek z Zespołu Szkół (ZS) Odzieżowych, **Barbara Cimek** z Gimnazjum nr 4 w Głogowie — za pracę *Wszyscy byliśmy obcy*, pokazującą sytuację narodowościową powojennego Głogowa (Stefan Dudra, Michał Cimek — ojciec)

Izabela Sobieraj, Julia Jamska, Anna Czerniawska z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę *Dla wszystkich starczy miejsca pod wielkim dachem nieba* — mówiącą o obecności Żydów w Szczecinie od końca II wojny do chwili obecnej (Dariusz Okoń)

indywidualna (1600 zł)

Tomasz Barczak z V LO w Grudziądzu za wnikliwy i wielostronny portret Stanisława Zagajewskiego z Włocławka, artysty-rzeźbiarza, którego twórczość jest wizytówką miasta, a który za sprawą swej odmienności wegetuje poza społeczeństwem (Hanna Januchowska-Dąbrowska)

III nagrody

zespołowe (1300 zł)

Tomasz Owoc, Marta Szczecina z II LO im. Wróblewskiego w Gliwicach za oryginalność ujęcia tematyki psychologiczno-społecznej: internowani a „reszta świata” w stanie wojennym, w dawnym województwie katowickim (Marek Trojan)

Aldona Ratyńska, Justyna Pieczko z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za sportretowanie migrującej ze wsi do miasta ludności białoruskiej na Podlasiu od lat 40. po 70. (Piotr Liedke, Wiesław Choruży)

Aleksandra Łaguna, Katarzyna Trzpiola z Publicznego Gimnazjum nr 8 w Olsztynie za opisanie relacji Warmiacy–Niemcy–Polacy w zmieniających się warunkach historycznych od lat 20. w Prusach Wschodnich po lata 90. w Niemczech (Małgorzata Kulesza-Malinowska)

Anna Maszenida, Elżbieta Żygowska z I LO im. Kopernika w Gdańsku za pracę o bezdomności traktowanej jako obcość we współczesnym społeczeństwie Gdańska (Andrzej Daszke)

Janina Skrzypek, Grzegorz Głanowski, Michał Sobczak z I LO im. Goszczyńskiego w Nowym Targu za obraz relacji między katolikami a ewangelikami na terenie Podhala od lat 30. po czasy współczesne (Aneta Borkowska, Ludmiła Figiel)

Małgorzata Michalczuk, Marta Mazur, Katarzyna Tymbarska, Anna Wajs z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za przedstawienie sytuacji Ukraińców deportowanych w czasie akcji „Wisła” na Ziemi Zachodnie (Dariusz Okoń)

Magdalena Anna Kozłowska, Marta Mołodziejko, Anna Kołhan z II LO w Augustowie za pracę *Ich własna droga — o staroobrzędowcach na ziemi augustowskiej* (Danuta Kaszlej)

Marta Miodońska, Anna Kaczmarczyk, Joanna Motyka z LO im. Kopernika w Żywcu za przedstawienie współegzystencji społeczności polskiej i żydowskiej w Żywcu i gminie Zabłocie w okresie międzywojennym (Ewa Góra)

Paulina Tomczykowska, Krystian Chołaszczyński z I LO im. Kasprowicza w Inowrocławiu za pracę *Lojalni sąsiedzi czy wrogowie* o stosunkach polsko-niemieckich w końcu lat 30. w Inowrocławiu i okolicach (Edmund Mikołajczak)

Zofia Reznik, Magdalena Klir z II LO im. Wróblewskiego w Gliwicach za pracę *Harcerstwo przemilczane* — opis harcerstwa w latach 1973-81, a zarazem próbę zbadania obcości jego ideałów w zrutyinizowanych strukturach (Marek Trojan)

Małgorzata Diakowska, Anna Łączek, Grzegorz Święch z ZSZ nr 2 w Prudniku — za pokazanie roli wybitnej postaci — Żyda Maxa Pinkusa — w życiu niemieckiej społeczności miasta Prudnika od początku wieku po połowę lat 30. (Krystyna Pielak)

indywidualne (1000 zł)

Barbara Maria Mitosek z I Społecznego LO w Warszawie — za panoramiczny obraz współistnienia polsko-żydowskiego w Kazimierzu nad Wisłą w okresie przedwojennym i czasie Zagłady

Tomasz Borkowski z ZSZ nr 2 im. Świętochowskiego w Łukowie — za wnikliwe przedstawienie różnych grup lokalnej społeczności, szczególnie relacji polsko-żydowskich w całym XX wieku (Krzysztof Okliński)

Wyróżnienia I

zespołowe (800 zł)

Patrycja Kukla, Katarzyna Iwancz z ZS Odzieżowych w Głogowie za prezentację odmienności Świadków Jehowy w społeczności katolickiej, pokazanie ich obcości przez rodzące się konflikty i dawne prześladowania (Stefan Dudra)

Monika Sobolewska, Emilia Backiel z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za pracę *Robinsonowie* — obrazującą losy angielskiej żony polskiego lotnika RAF-u wyobcowanej w rzeczywistości powojennej Polski (Piotr Liedke)

Jarosław Szymański, Karolina Orłowska, Agata Pawłowska z Gimnazjum Nr 1 w Gorlicach za analizę akcji „Wisła” poprzez doświadczenia ludności łemkowskiej z Gorlic i okolicy (Jerzy Tomasiak)

Małgorzata Naczyńska, Anna Stępień z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za pracę *Kto nie jest z nami, ten przeciwko nam*, przedstawiającą losy więźnia politycznego obozu w Jaworznie — człowieka, którego system starał się wykluczyć ze społeczeństwa (Elżbieta Orzechowska)

Marta Potocka, Łukasz Kordalski, Aleksandra Harpak, Paulina Stępień, Dominika Świerżewska z V LO im. Wspólnej Europy w Olsztynie za oryginalny sposób pokazania kwestii narodowych XX wieku przez biografię Marii Teresy Hubrich — fikcyjnej bohaterki o polsko-niemiecko-żydowskiej tożsamości (Izabela Falkowska)

Bogna Bartnicka, Sylwia Czepkowska z ZS Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie za opis społeczności ukraińskiej w Polsce od okresu przedwojennego do chwili obecnej, szczególnie jej problemów po przesiedleniu na Pomorze Zachodnie (Zofia Pióro)

Magdalena Litkowska, Urszula Jaremiszyn, Małgorzata Sirko, Joanna Troc, Monika Waluk VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za pracę *Żyją zgodnie z zasadami islamu* o społeczności tatarskiej w Polsce — jej historii i teraźniejszości (Piotr Liedke)

Karolina Habaj, Agnieszka Łysowska z ZS Odzieżowych w Głogowie za *Płaczące koty* — oryginalne pokazanie tematu obcości przez analizę zjawiska „fali” w wojsku — znęcania się starszych żołnierzy nad młodymi poborowymi (Stefan Dudra)

Joanna Chęcińska, Anna Bylinka z II LO im. Skłodowskiej-Curie w Piotrkowie Trybunalskim za obszerne opracowanie dotyczące historii Świadków Jehowy oraz dodatkowe wyróżnienie (aparaturę fotograficzną) dla Joanny Chęcińskiej za dołączone do pracy osobiste rozważania na temat tolerancji (Teodora Krasoń)

Monika Wędzony, Marcin Burda, Krzysztof Tomaszewicz z XIV LO im. Kopernika w Krakowie za prezentację multimedialną o krakowskim Kazimierzu — dawnej dzielnicy żydowskiej, do której dzisiaj wraca żydowska kultura (Jadwiga Noskowicz)

Karolina Jaruszevska, Olga Mazur, Barbara Wysoczańska, Aleksandra Kowalewska, Magdalena Hładka z Gimnazjum w Witnicy za opisanie historii społeczności rzymskiej osiadłej po 1964 roku na Ziemi Lubuskiej (Elżbieta Wojnicka)

Dorota Caban, Michał Przybył, Sylwia Michalska z ZSZ nr 1 w Skierniewicach za pracę przedstawiającą życie codzienne emigranta w Polsce współczesnej — Albańczyka z Kosowa, uciekiniera wojennego (Tamara Pawlik, Jolanta Krupińska)

Patrycja Pawłowska, Marzena Niemiec, Beata Józków z ZS Odzieżowych w Głogowie za pracę przedstawiającą problem wyobcowania ludzi niepełnosprawnych we współczesnym społeczeństwie (Stefan Dudra)

Aleksandra Szmurlik, Monika Raj, Ewelina Skrzyba, Krzysztof Bryl, Marcin Sarnecki z Gimnazjum nr 2 w Zgierzu za pokazanie poczucia obcości polskich ewangelików i Żydów w społeczności Zgierza i Łodzi od okresu międzywojennego po czasy współczesne (Agnieszka Arkusińska)

indywidualne (500 zł)

Katarzyna Wasilewska I LO im. Konopnickiej w Suwałkach za wielowątkową opowieść o małżeństwach mieszanych — przełamywaniu obcości w życiu rodzinnym (Józef Wasilewski — ojciec)

Szymon Gałkowski z LO Towarzystwa Szkolnego im. Reja w Bielsku-Białej za opisanie sytuacji Polaków z Kresów Wschodnich, „obcych” wobec Litwinów i Ukraińców w rzeczywistości wojennej i „obcych” na powojennym Śląsku (Piotr Toma)

Urszula Borcz z II LO w Łąncucie za oryginalną opowieść o losach polskich emigrantów we Francji w latach 30. — apokryf dziennika prababci na podstawie dokumentów i rodzinnych opowieści (Iwona Styka)

Łukasz Duda z ZSZ im. Iwaszkiewicza w Twardogórze i Miejskiego Ośrodka Kultury w Oleśnicy za film o subkulturowym stowarzyszeniu „Freedom” — polskich squattersach we Wrocławiu (Katarzyna Krzywda — nauczyciel, Agata Szpiłyk z MOK)

Karina Grabowska z V LO w Grudziądzu za pracę *Przełamać między nami mur* — o obcości Świadków Jehowy z perspektywy środowiska katolickiego (Hanna Januchowska-Dąbrowska)

Barbara Woroch z I LO im. Kolberga w Kościanie za opowieść o wywiezionej do Bawarii w 1940 roku polskiej rodzinie uznanej za „czystych rasowo” potomków niemieckich osadników (Irena Grześkowiak — ciotka)

Krzysztofa Wrzesińska z LO im. Mickiewicza w Żychlinie za pracę *3 x samotność* o dziadku — żołnierzu AK, po wojnie w antykomunistycznym podziemiu, potem więźniu i zawsze „niepewnym politycznie” (Anna Wrzesińska — matka)

Magdalena Knozowska z II LO im. Sobieskiego w Grudziądzu za sagę rodziny niemieckiej na terenach polskich w całym XX wieku (Aleksandra Życzyńska)

Anna Sawarska z ZS Ogólnokształcących nr 1 w Lesznie za opowieść o Polakach zesłanych do Kazachstanu i wracających do Polski w latach 90. (Aurelia Gancarz)

Justyna Kulikowska z Ośrodka Pogranicze w Sejnach za pracę *Człowiek z dębu* — opisującą przez losy proboszcza z Puńska problemy pogranicza polsko-litewskiego (Małgorzata Sporek-Czyżewska)

Adrian Czaban z Gimnazjum w Bukowni za pokazanie jak kresowiaci wrastają w nową rzeczywistość Polski (Mirosława Nadymus)

Ewa Dryhusz z II LO w Świdnicy za próbę zdefiniowania „obcości” na przykładzie tytułowych *Odłon z życia trzech pokoleń XX wieku* — urodzonych w latach 1915, 1958 i 1983 (Mariola Szaciło-Mackiewicz)

Wyróżnienia II

zespolowe (aparaturę fotograficzną dla każdej osoby)

Katarzyna Oskarbska, Anna Kucharska, Sabina Plizga z LO w ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za wszechstronne podjęcie problemu sytuacji niepełnosprawnych traktowanych jako „odmienni” oraz ich poczucia wyobcowania (Joanna Dymitrowska)

Rafał Nowiński, Magdalena Gryguś, Ewelina Kluz z II LO w Gliwicach za przedstawienie relacji między „zasiedziałą” społecznością polskich Ormian a współczesnymi imigrantami z Armenii (Marek Trojan)

Monika Cebeniak, Przemysław Lewandowski z Liceum Handlowego w Chodzieży za pracę przedstawiającą różne oblicza obcości w relacjach ludzi z najbliższego otoczenia — sześć historii z okresu wojennego i współczesnego (Maria Matczyńska)

Karolina Probola, Wojciech Łuka z V LO w Głogowie za podjęcie problemu asymilacji Polaków wracających z Kazachstanu do współczesnej Polski (Leszek Łuka — nauczyciel)

Joanna Ulaniuk, Magdalena Kołodziejek, Piotr Kostyra z LO im. Skłodowskiej-Curie w Rykach za próbę wyjaśnienia, jakie jest miejsce osób upośledzonych umysłowo we współczesnym społeczeństwie (Grażyna Szlendak)

Agata Włodek, Izabela Jodłowska, Kinga Rojek z LO w ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za pracę *Nie taki Cygan straszny* — historię społeczności romskiej w Polsce XX wieku (Joanna Dymitrowska)

Ewa Sujczyńska, Katarzyna Bombrych z LO im. Chełmońskiego w Łowiczu za pokazanie stosunku mieszkańców własnego miasta do osób powracających z Kazachstanu (Krzysztof Kaliński)

Ewa Lubińska, Izabela Domszy, Agnieszka Biernat z II LO im. Morawskiego w Przemyśle — za próbę rekonstrukcji historii społeczności grekokatolickiej i sporu między katolikami a grekokatolikami o prawa do budynku świątyni w Przemyśle (Janina Nowak-Koman)

Aleksandra Wojciechowska, Marta Krynicka, Aleksandra Woźniak, Marta Kacprzak z ZS w Choszczynie — za pracę opisującą sytuację Łemków przesiedlonych z Beskidów na Ziemię Zachodnie (Grzegorz Jacek Brzustowicz)

Maciej Hejwowski, Jakub Łuczywek, Emilia Nowakowska, Przemysław Staniszewski z XXV LO im. Żeromskiego w Łodzi za reportaż radiowy stawiający pytania o tolerancję w Polsce, szczególnie w Łodzi — dawniej mieście wielonarodowym (Marcin Budynek, Sławomira Wójcik)

Michał Stepaniuk, Tomasz Sulima, Andrzej Zdanowicz z II LO z Białoruskim Językiem Nauczania im. Taraszkiewicza w Bielsku Podlaskim za przedstawienie relacji Polacy–Białorusini na terenie Polski w początkach lat 80. (Włodzimierz Wawulski)

Joanna Szynal, Tomasz Rutana z LO im. Wyspiańskiego w Bieczu za pracę *Obrazki z życia obcych w miasteczku Biecz*, czyli zarys historii tutejszych Żydów do roku 1945 (Małgorzata Błazewicz)

Dominika Bawęda, Magdalena Czachor LO w ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za podjęcie problemu tolerancji katolickiej większości wobec wspólnot religijnych adwentystów i baptystów w Tarnowie głównie po II wojnie (Joanna Dymitrowska)

Katarzyna Dudarska, Bogna Mikołajczyk z Gimnazjum nr 44 w Poznaniu za przedstawienie sytuacji Wielkopolan przesiedlonych do Generalnej Guberni w latach II wojny (Anita Plumińska-Mieloch)

Justyna Zaborowska, Małgorzata Franaszek, Martyna Gustek z LO im. Świącickiego w Międzyrzeczu za opis stosunków narodowościowo-religijnych we własnym mieście, szczególnie przejawów codziennej nietolerancji (Mariusz Wąsiel)

Piotr Duma, Paweł Pasieczny z Gimnazjum Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Szczecinie za pracę *Dajcie nam kościół — rzecz o ewangelikach w Szczecinie* (Leszek Skrzyniarz)

Magdalena Karaś, Anna Tyczyńska z ZS Ogólnokształcących i Zawodowych w Jutrosinie za opowiadanie o stosunkach mieszkańców Dubina z przedstawicielami wielu narodów — jeńcami i więźniami pobliskiego obozu koncentracyjnego w latach 1939–43 (Romuald Krzyżosiak)

Piotr Deręgowski, Paweł Piotrowski z Publicznego Gimnazjum nr 4 w Zduńskiej Woli za opis losów kościoła baptystów w Zduńskiej Woli (Elżbieta Dobrzycka)

Kinga Sagan, Monika Fludra, Marta Sawecka z Publicznego Gimnazjum nr 1 w Bystrzycy Starej za próbę odtworzenia tego, co łączyło i co dzieliło mieszkańców polsko-niemieckiej wsi Borkowizna na Lubelszczyźnie (Anna Kuras)

Dorota Siedlecka, Mateusz Dudarski z Gimnazjum nr 44 w Poznaniu za podjęcie tematu wyobcowania w Kościele Katolickim Bractwa Św. Piotra — przeciwników reform soborowych (Anita Plumińska-Mieloch)

indywidualne (aparatus fotograficzny)

Łukasz Jakubowski z ZS Technicznych we Włocławku za prezentację multimedialną *Romowie — wędrowcy we Włocławku* (Anna Grzesiak)

Anna Siedlaczek z Gimnazjum przy szkole Nr 1 w Krasnymstawie za szerokie badania ankietowe w bliskiej społeczności służące zdefiniowaniu pojęcia „obcości” (Marta Siedlaczek — matka)

Krzysztof Chmielewski z Gimnazjum Nr 17 w Gdyni za pracę o relacjach polsko-niemieckich w dzisiejszym Gdańsku w odniesieniu do wspólnej historii z pierwszej połowy wieku (Monika Chojnacka)

Bartosz Panek z I LO im. Staszica w Lublinie za reportaż radiowy o postawach i sytuacji Ukraińców mieszkających w Lublinie — na przykładzie dwóch wybitnych postaci: profesora UMCS i księdza grekokatolickiego (Zbigniew Smutek)

Marcin Sińczuk z Gimnazjum Publicznego w Lotyniu za podjęcie tematu świadomości narodowej Polaków pochodzenia niemieckiego na Pomorzu Zachodnim — na przykładzie własnej rodziny (Bożena Solka)

Milena Rutkowska z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za zaangażowanie i wnikliwość w przedstawieniu sytuacji dziecka niepełnosprawnego w dzisiejszym społeczeństwie (Elżbieta Orzechowska)

Tomasz Brózdowski z II LO im. Sobieskiego w Grudziądzu za zbadanie rodowodu własnej polsko-niemieckiej rodziny w XX wieku na Pomorzu (Aleksandra Życzyńska, Ewa Biedrzycka)

Katarzyna Korsan z Publicznego Gimnazjum w Czarnowicach za *Opowieść Huberta* — historię Niemca ze wschodniego Gubina przesiedlonego po wojnie na zachodni brzeg Odry — jako przykład stosunków polsko-niemieckich (Jarosław Winkowski)

Karolina Siołek z III LO w Zamościu za opis współistnienia ludności polskiej, ukraińskiej, niemieckiej i żydowskiej w okolicach Zamościa w okresie międzywojennym i II wojny (Teresa Szostak)

Wyróżnienia książkowe

zespolowe

Anna Pośnik, Nadia Hajri z ZS w Choszczynie za pracę o Łemkach w Polsce po II wojnie (Grzegorz Jacek Brzustowicz)

Jan Głodowski, Katarzyna Jankowska, Agnieszka Konopa, Inez Malinowska z III LO im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku za pracę *Świat widziany inaczej* — przedstawienie problemu osób niewidomych i słabo widzących we współczesnym społeczeństwie (Mikołaj Walczyk)

Joanna Biegańska, Sylwia Dziadel, Emilia Mucharska, Anna Siemieniako z Publicznego Gimnazjum w Krynkach Podlaskich za *Cykl reportaży o ludziach II wojny* (Ewa Kopeć)

Jagoda Czocho, Marta Kardasz, Patrycja Hudziak, Michał Taczko z ZS Ekonomicznych w Świdnicy za podjęcie tematu tolerancji w pracy *Żyjemy w zgodzie* (Krystyna Bełz)

Joanna Grędzińska, Izabela Rogulska, Ewa Krzyżanowska, Zuzanna Prabucka, Paulina Kordel z Gimnazjum Nr 25 w Gdańsku za pracę *Polski orient — śladami osad tatarskich* (Katarzyna Zapala)

Krzysztof Budnicki, Łukasz Kruszewski, Sebastian Stojanowski z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za pracę o burmistrzu Jedwabnego (Wiesław Choruży)

Remigiusz Zajączkowski, Patrycja Romańska, Sylwia Foterek, Anna Krywieli, Kajetan Mazur z III LO im. Bohaterów Westerplatte w Głogowie za pracę *Wyrwani z korzeniami* — o sytuacji polskich osadników na Ziemiach Zachodnich (Stefan Dudra)

Dominika Dalbiak, Agnieszka Metelska z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę *Dzieje wolności* o Polakach deportowanych do Kazachstanu (Dariusz Okoń)

Anna Surma, Marta Wojtas, Małgorzata Wojnicka z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę *Repatrianci — Polacy czy Rosjanie* (Dariusz Okoń)

Adrian Matula, Piotr Kowalski z II LO im. Władysława Reymonta w Ostrowie Wielkopolskim za pracę *Miasto nie tylko Polaków* — historię wieloetnicznego Ostrowa (Jarosław Biernaczyk)

Grzegorz Leśniak, Piotr Leśniak z Gimnazjum Publicznego w Lotyniu za pracę *Tu się urodziłem i tu jest moja ojczyzna*, pokazującą losy Niemców z Wielkopolski pod koniec wojny i po wojnie (Bożena Solka)

Szymon Błaszczak, Bartosz Borowicz z III Społecznego LO im. Słowackiego w Krakowie za pokazanie sytuacji ludności polskiej na rumuńskiej Bukowinie (Zdzisław Bednarek)

Izabela Precz, Magdalena Jarosik, Marta Kardas, Wojciech Matyskiewicz z Gimnazjum nr 3 w Ostrowie Wlkp. za historię rodziny repatriowanej w 1958 roku z ZSRR do Polski (Czesława Klimek)

Kamila Kuźmińska, Matylda Krasowska, Anna Toporowska, Marzena Toporowska z Gimnazjum nr 1 w Ustrzykach Dolnych za pracę *Mała Hellada w Bieszczadach* — o społeczności imigrantów z Grecji po 1950 roku (Barbara Tomoń)

Kinga Kuśmierczyk, Marta Wolniewicz, Natalia Michalak, Magda Staszek, z Gimnazjum w Wieleniu za pracę o problemach przynależności administracyjnej i podziałach gminy Wielen (Jolanta Kacza)

Monika Sewastianik, Anna Słobodzianek z II LO im. Baczyńskiego w Białymstoku za pokazanie stosunków między ludźmi w trudnych sytuacjach na podstawie losów babci — więźniarki łagrów sowieckich (Renata Buzuk)

Alicja Napierała, Eliza Kania, Renata Szwarz, Monika Hohensee z Gimnazjum nr 1 w Kościanie za próbę współczesnego zdefiniowania pojęcia „tolerancja” wobec różnych „innych” (Zbigniew Majchrzak)

Katarzyna Nowakowska, Maciej Jaros z I LO im. Żeromskiego w Zawierciu za pokazanie problemu asymilacji polskiego Żyda — majątnego filantropa — który przed wojną przeszedł na katolicyzm (Grażyna Zawala, Piotr Grzyb)

Aleksandra Kaznowska, Agnieszka Drożdż, Monika Krzyńówek, Ewa Śniechowska z Gimnazjum nr 1 im. Konarskiego w Krakowie za pracę *Historia i kultura Żydów* (Ewa Węglarz)

Anna Merta, Barbara Sordyl z Powiatowego ZS Ogólnokształcących im. Wyspiańskiego w Kętach za historię zmagania się spolonizowanego Niemca osiadłego w Galicji z nietolerancją polskich sąsiadów — aż do końca II wojny (Anna Zielonka)

Klasa IIIe z III LO im. Bohaterów Westerplatte w Głogowie za pracę *Prawosławni na ziemi głogowskiej* (Stefan Dudra)

indywidualne

Anna Przeszlowska z LO przy Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie za opowieść o dwukrotnej, trudnej asymilacji Polaka emigrującego w latach 30. na Łotwę i później wracającego do Polski (Renata Resler)

Maria Cąber z II LO w Świdnicy za pokazanie sytuacji imigranta z Peru osiadłego w Polsce w latach 90. (Mariola Mackiewicz)

Zofia Miechowicz z ZS im. Broniewskiego w Krośnie Odrzańskim za pracę *Obcy w swoim własnym domu* — o Polakach przesiedlonych z powojennej Ukrainy na Ziemię Zachodnią (Andrzej Domagała)

Dawid Ledwoń z ZS im. 14 Pułku Powstańców Śląskich w Wodzisławiu Śląskim za pracę *Swojskość a obcość bliska i daleka, czyli śląskie dylematy społeczno-polityczno-obyczajowe XX wieku* (Maria Szczotok)

Katarzyna Bator z LO im. Powstańców Śląskich w Radzionkowie za pracę *Mozaika religijna Śląska — dawniej i dziś* (Marek Minas)

Justyna Traczewska z Gimnazjum nr 44 w Poznaniu za pracę opisującą „obcość” polsko-serbskiej dziewczyny, imigrantki z Kosowa w latach 90. (Anita Plumińska-Mieloch)

Agnieszka Jagiełło-Piwożczuk z I LO im. Nowodworskiego w Krakowie za pokazanie mniejszości ormiańskiej w Krakowie i poszukiwanie rodzinnych korzeni (Zdzisław Bednarek)

Agata Zaleska z I LO im. Kopernika w Opolu za pracę *Jaka byłaś naprawdę Ithrowico* — historię wioski polsko-ukraińskiej na Podolu (Bożena Olszewska)

Natalia Salamon z IV LO im. Kopernika w Rzeszowie za literacką opowieść *Jak Jaś z Jankiem w jednej ławce siedzieli* (Dorota Salamon — matka)

Tomasz Hajduk z Gimnazjum w Przemyślu za pasję i zaangażowanie w dokumentowanie tematu *Żydzi na pograniczu* (Danuta Hajduk — matka)

Natalia Figiel z LO nr 1 im. Nowodworskiego w Krakowie za pokazanie roli Kościoła Katolickiego w utrzymaniu polskości Polaków na rumuńskiej Bukowinie (Zdzisław Bednarek)

Jakub Kozłowski z ZSZ nr 1 w Skierniewicach za historię Polki wychowanej na Litwie, dojrzewającej w Wiedniu, po wojnie mieszkającej w Polsce — zawsze „obcej” w swoim środowisku (Tamara Pawlik, Jolanta Krupińska)

Marcin Zamościński z ZSR im. Grabskiego w Grudziądzu za *Historię życia mojej babci* (Antoni Herczyński)

Katarzyna Zawodniak z Liceum Ekonomicznego w Słupcy za pracę *Jeszcze tak niedawno byli wśród nas* — historię polskich Żydów w Słupcy (Dorota Adamczewska)

Joanna Rumplewicz z Gimnazjum nr 44 w Poznaniu za pracę *Świadkowie Jehowy w opinii ogółu* (Anita Plumińska-Mieloch)

Małgorzata Łach z ZS Oświatowych im. KEN w Biskupcu za rozważania na temat *Czy podział na swoich i obcych jest nadal aktualny* — na podstawie historii życia dziadka

Nagrody dla nauczycieli — opiekunów prac nominowanych

Nagroda I (1100 zł)

Stefan Dudra z ZS Odzieżowych w Głogowie za opiekę nad czterema pracami dziewięciu laureatek

Nagroda II (900 zł)

Piotr Liedke z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za opiekę nad trzema pracami dziewięciu laureatek

Joanna Dymitrowska z ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za opiekę nad trzema pracami ośmiu laureatek

Marek Trojan z II LO im. Wróblewskiego w Gliwicach za opiekę nad trzema pracami siedmiorga laureatów

Nagroda III (700 zł)

Dariusz Okoń z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za opiekę nad dwiema pracami siedmiu laureatek

Anita Plumińska-Mieloch z Gimnazjum nr 44 w Poznaniu za opiekę nad dwiema pracami czworga laureatów

Elżbieta Orzechowska z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za opiekę nad dwiema pracami czworga laureatów

Hanna Januchowska-Dąbrowska z V LO w Grudziądzu za opiekę nad dwiema pracami dwojga laureatów

Aleksandra Życzyńska z II LO im. Sobieskiego w Grudziądzu za opiekę nad dwiema pracami dwojga laureatów

Maciej Kopeć z XIII LO w Szczecinie za opiekę nad pracą, która uzyskała I nagrodę zespołową

Michał Czajka z LO im. Norwida z Wyszkowa za opiekę nad pracą, która uzyskała I nagrodę zespołową

Grzegorz Szyndler z I Społecznego LO w Gliwicach za opiekę nad pracą, która uzyskała I nagrodę indywidualną

Warszawa, 10 czerwca 2002

Komunikat podpisało Jury Finałowe:

(—) Anna Radziwiłł

(—) Hanna Świda-Ziemba

(—) Władysław Bartoszewski

(—) Tomasz Szarota

(—) Zbigniew Gluza